

följáró, följáró ember

A tiszazugi Csépa kuriális község, azaz nemesi közösség volt. Jóllehet a nagyszámú kisnemes semmivel sem birtokolt nagyobb földet, mint a szomszédos földesúri falvak jogilag jobbágy népe, a közösség büszke volt státusára, s a jobbágyfelszabadítás után is őrizték mind családi, mind közösségi szinten ennek emlékét. Magatartásukban, bizonyos szokásaikban, viseletükben még sokáig kimutatható a nemesi öntudat több emléke is. Az 1960-as évek közepén ez még gyűjthető volt. Itt halottam először ezekről a társadalmi státust jelző kifejezésekről is. Csépán a tisztségviselő, községházára bejáratos embert **följáróknak, följáró embereknek** nevezték. Ezt azt jelentette, hogy bejáratos volt a községházára, esetleg ott hivatalt viselt, beleszólt a közügyekbe vagy csak feljárt beszélgetni, mert ez a rangjához illett. Az ilyen ember azonnal értesült minden új lehetőségről, ki tudta használni a saját javára, ha kellett. Hogy milyen nagy volt a különbség a nemes származás jogán tanácsra bejáratos ember és az egyszerű, nemtelen szegény ember megtartása között, azt jól mutatja az alábbi elbeszélés: „A legtöbb ember már ezek a kisemberek, nem is nagyon mertek bemenni a tanácsházára. Sokan egyenesen féltek. Rettegtek a főjegyző úrtól, meg a nagy tekintélyű följáróktól. A főjegyző úr különben nagy tekintély volt, amikor az asztalnál ült. Mikor belépett az a szegény ember, először a szemüveg fölött nézett rá, utána meg alatta. Elüvöltötte magát: Te mit akarsz? Akkorra a szegény embert a hálóverejték már verte kifele. Az anyád-ide-odját! Ahogy a főjegyző káromkodott. Kitakarodj! Mert meg sem mert szólalni. Szegény ember hát elment haza. Mondta aztán mikor hazament: Hallod, anyus, mikor és bementem... Én többet az életbe nem megyek a tanácsra. Látod milyen vizes rajtam az ing. Nem is ment többet. Ugyanakkor a nemesek! Azok egy szív egy lélek voltak, azzal a főjegyző mindig megértette magát. Azokkal ő is tisztelettel beszélt.” A nemes családok - még ha el is szegényedtek, s napszámosokká váltak - tudatában voltak nemesi származásuknak, egykor magasabb társadalmi státusunknak. S családi hagyományaik, egykori előjogaik az életben biztosabbá tették őket, és nem kerültek a hatóságok előtt hasonló helyzetbe. Rozmis család egyik elszegényedett ága egykori nemesi származó birtokában magabiztos embereket nevelt. „Az én nagyapám nemes volt. Bár ő pásztor ember volt, az urak mégis nagy tiszteletben tartották. Az bátran be mert közéjük menni. Nagy becsülete volt az urak előtt. De esze is volt, nagy élettapasztalata. Az nem fél senkitől. Mesélte apám hogy nagyapámat még Szolnokra is bevitték hintóval, ha szükség volt rá.”